

CATALANISTA

Semanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

-- La correspondencia al Director --

Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Las Valls, 23.-Teléfono, 169.

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 » trimestre.
Un número sol.	1 »
Anuncis á preus convencianals.	

L' advocat

N. Verdaguer y Callís ha obert son despatx á Barcelona, carrer del Duch de la Victoria, 9; 2.^{on}

Horas de consulta: De 10 á 1 matí; y de 5 á 7 tarde.

LAS VINENTAS ELECCIONS

Per últim lo govern sagastí, després d' una llarga temporada de duptes y projectes, aplassaments y reformas d' administració local, no ha tingut mes remey que convocar las eleccions municipals, suspesas lo Maig últim, haventlas de efectuar ab arreglo á l'antiga llei, que tanta por li feya pera 'l bon éxit de sas conveniencias políticas.

Ab aquest motiu, donchs, podem tornar á plantejar lo tema que 'ns serví de base al donar nostra opinió en las eleccions darrerament suspesas y podem per lo tant preguntarnos novament si las eleccions municipals son purament políticas y d' aquí 'l que sols los elements polítichs vullgan mangonejarlas, ó sí, com destinadas simple y excludivament á la administració dels interessos comunals deuen dirigirilas y encausarlas las entitats y corporacions que allunyadas per complert de la política de partit no 's preocupan mes que del progrés y prestigi dels interessos morals y materials de nostra estimada ciutat.

Ja fa temps que en lo sentit de conseguir una recta y honrada administració en lo sí dels Municipis, s' está fent una bonica creuhada, no ja sols per part del element catalanista, conseqüent sempre en sas doctrinas, sino també per part de la gran massa de la gent sensata y trevalladora, que está ja cansada de veurer als sillons municipals servir d' assiento á gent sense escrúpol ni conciencia que ab escusas de una política miserable s'engreixa á costas del comú de la manera mes indigna y escandalosa.

Aquest excés de poca vergonya y cinisme en lo desempenyo dels càrrechs públichs, ha excitat lo suficient á la opinió pública pera influir de una manera directa y decissiva en la gestió dels interessos comunals y molts serán los pobles de Catalunya ab Barcelona al devant, que ab sos gremis y associacions de interessos morals y materials, se llensin d' una vegada á la lluyta per dura que siga, mentres se consegueixi treuwer per sempre de la casa payral de las localitats catalanas als delegats dels comités polítichs que tot ho mangonejan y posar en son lloch als verdaders representants del poble, escrupulosament escullits entre lo millor de sos estaments y oficis, capassos d' honrar ab sa sola presencia las avuy tan descaygadas corporacions populars de la terra.

¿Y nostra estimada Sabadell, que tan progressiva 's mostra en lo que 's refereix á la industria que li ha donat profit y fama, tan amiga de sa independencia y tan gelosa d' una honrada administració, per la propia experiencia de sos fills en sas industrias y negocis, ha de permetrer que continuhin disposant, com de cosa propia, dels interessos, bon nom y seguretat de tots, uns quants polítichs bellugadissos quals ambicions, ideals y esperansas acaban acaban allá hon eomensen las *delicias regidorescas* que tant 'ls tentan y afalagan?

Afortunadament y per honra de nostra estimada població, creyém que no será aixís y aixís ho deu creuer també lo patriótic «Centre Catalá» que segons tenim entés está fent travalls pera conségvir la unió dels Gremis y Associacions mes indicadas pera l' obgecte de que 's tracta y formular de comú acort una candidatura que siga la genuina representació de totas las forsas vivas de Sabadell, prescindint de tota classe de colors polítichs que tan mal han fet fins avuy en las corporacions oficials de Catalunya y Espanya tota y que siga per lo mateix, ferma garantía de la administració municipal que 's mereix un poble que 's precia d' honrat y lliure.

Es de creuer que totas, absolutament totas las associacions de aquesta ciutat prestarán sa valiosa ajuda á tan noble y desinteressada empresa ja que no es de suposar que 's creuhin novament de brassos devant de la defensa dels interessos comunals y permetin que 'ls mes atrevits, amparats per la indeferencia y apatía de sem-

pre, s' apoderin y mangonejin altra vegada lo que pertoca á totas las classes socials de la població.

En aquest sentit poden contar ab la nostre cooperació, ja que en defensa dels sagrats interessos de Sabadell com de tot Catalunya, está disposat Lo CATALANISTA á fer tota classe de sacrificis y aixís mateix apoyarán segurament la idea los demés colegas locals que de sobras saben ha de ser ben acullida per totas las personas honradas y amants de la ciutat que 'ls ha vist naixer.

Fem donchs un esforç d'una vegada y demostrém als enemichs de dintre y als de fora que si Sabadell conta ab prou energías pera posarse ara y sempre al devant del progrés de la industria de la terra, no li manca tampoch coratge pera rompre los antichs y contrafets motllos de la política electoral espanyola, sanejant y enrobustint aquellas populars corporacions que foren un temps timbre d'honor de la terra catalana.

LA SECCIÓ D' ARTS Y LLETRAS DEL CENTRE CATALÁ

CONFERENCIA DE DON JOAN CAPMANY

II

Es important també 'l paper que desempeña la orquesta en las óperas modernas. Tots los autors de la escola importada d' Alemanya l' hi donan la importancia que no l' hi donan los antichs, en progressió contraria ab la importancia dels cantants. La orquesta actualment descriu, avants acompanyava: com á demostració agafem lo *Otello* de Verdi y compareulo ab sa *Traviata* ó ab son *Trovador* ¡quina distancia tan marcada! Comensa lo *Otello* ab una esferchidora tempestat, tempestat real que la orquesta 'ns demostra. Obriu lo preludi del segon acte de la joguina (aixís ne deya ell) de Wagner, lo *Lohengrin*, lo sol surt de debó, la guerrera ciutat desperta; si voleu veurer descrita la naturalesa escolteu lo mormoll de la selva de la ópera *Seigfred* ó si voleu una bellíssima mostra de la música bucólica, la *Pastoral* de Beethoven; si escolteu la consagració del Graal en lo *Parsifal* vostre esperit sembla que 's transporta á regions desconegudas, se mistifica, prega. ¡Oh forsa de l' admirable y arrebatadora concepció de la moderna música! ¡coneixement profétich dels diversos instruments tant vells, tant vulgars, pero que cada dia 'ns fan escoltar novas armonías, que semblan transportarnos als desconeguts espays que 'l cervell somía y que l' ánima anyora.

Deixém apart la sarsuela seria pera ésser de tot punt inverosímil y en quant á la cómica dech colocarla al recó ahont se rebót lo

que 's desprecia, aquestas sarsuelas per horas han sigút lo escarni mes gros que al art podí ferse, han convertit lo temple d' Apolo y Euterpe en lo Burdell ahont sos autors hi han colocat sos vicis: Ja ho veyeu, assumptos insustancials, embrutidors, posats en escena, gent de mala vida que indefectiblement per aquest motiu han profanat l' escena que en tots los temps sigué la escola del saber y de la moralisació. ¡Aixó es teatro! ¿Qui ho ha extés? Senyors, no ho dubteu, tot lo dolent ve de Madrí, Madrí es lo centre infecció que empesta á tota Espanya.

La tragedia y lo sainete. Deixo la comedia pera dedicarli capítul apart. Heus aquí dos géneros, la tragedia y 'l sainete, completament oposats. Generalment la tragedia en sa part interna desarrolla un efecte psicológich fins al paroxisme, lo sainete pinta las formas exteriors ab tota sa ingenuitat. La tragedia 's desarrolla ab amplitut indefinida, lo sainete en demarcát circul. La tragedia aterroritza al auditori, lo sainete 'l fa posar alegre. Lo llenguatge de la tragedia (en sa majoría son caballerescas) sol esser elevat, brodat d' imatjes y saturát de filosófichs pensaments, lo llenguatge del sainete es facil y vulgar fins á cert punt.

La escola moderna segueix las petjadas antigues en la tragedia, acomodanthi certs tochs de realisme propis dels temps actuals; lo sainete s' ha refinát moltíssim per més que are com avants se dibuixin tipos populars. No vull citarvos comparacions pero si mostras de tragedias y sainetes. Prescindint de Schaspeare y Schiller, concretantme als moderns autors catalans vos citaré com á genials las tragedias de Balaguer y Guimerá, especialment las d' aquest últim autor que ab igual fortuna cultiva admirablement los dos géneros oposats, la tragedia y 'l sainete. Com á model de sainetes los d' Emili Vilanova en primera ratlla y en segona, Aulés, Victor Brossa y altres autors no menys enginyosos que han contribuít ab sos acudits de bona lley á fer exclatar fortas riallas.

Lo melo drama. Es la mitja tinta de la tragedia y de la comedia anomenada de costums. Forma la mes impropia en lo género literari pera simpatisar al públich. En la verdadera acepció, lo drama no pot contenir xistes ni tenir un desenllás trágich, ni deplorable; ha d' esser satisfactori: y es faciíssim que l' autor al construirlo, trovantse cohibit desdibuixi characters y fugi de la realitat tan necessaria en lo teatro modern y sobre quals efectes la crítica 's mostra severíssima.

La ploma ha després la paraula crítica, y francament no 'm volí ocupar d'ella, mes ja ho he dit y no acostumo á esborrar ratllas ni á tornar enrera; diguemne quatre cosas.

La crítica. Lo crítich ha de tenir per lo menos tants coneixements com l' autor de la obra criticada. Cuasi sempre, per no dir sempre, la crítica es parcial. Contribueixen á fer desmereixer una obra, jutjada pel crítich, las aficions del crítich, son temperament, la enemistat ab l' autor ó que aquest no vinga precedit de fama, l' antagonisme d' un crítich ab altre, y es natural, lo judici 'l dicta 'l cervell y las passions lo cor, y sempre la passioneta s' interposa entre 'l paper y la ploma.

Los actors. Sobran cantants pera las óperas modernas ja que ten-deixen á donar tota la importancia á la orquesta, donchs que es precisa y no s' indisposa tant facilment com lo cantant, pero d' actors n' escaseijan, se trovan unicament en primera fila Novelli, Coquelin... la Duse, Reiter, Bernardh.... y pareu de comptar. De segona importancia n' hi ha major nombre, no gayres, mes d' actors, d' *artistas* qu' ells s' anomenan, ni escombrant continuament podríam ferne net. Avuy cualsevol pillet que 's cansa de dormir sota las barcas. pera millorar una mica de posició 's passa á cómic, ¡com que es tan fácil aixó de fer comedia! ¡Com que son tan pòchs los directors qu' exigeixen que 's sápigas sisquera 'l paper! ¡com que s' ha arrivat al punt de fer trias destinant á cad' un los papers que li van bé á la cara! ¡com está lo teatrol

Senyors, relativament lo fer comedia es molt fácil si 's té en compte lo d' aquell gran autor que quant li preguntaavn com s' ho feya pera representar tots los papers responia—Endevinantho, mireu cada paraula 's pot dir per lo menos de set maneras, endevineu la que siga á propòsit per lo que heu de dir y sabreu fer comedia.—Y tenia molta rahó. Mes, pera esser actor se necessita en primer lloch esser artista, després vastíssims coneixements de las épocas, estils, condicions, indumentaria, manera de fer y de parlar del tipo en la época, edat y circul en que 's trova, profund filosofisme y observador per escelencia, literat y escéptich en lo sentit de que no li arribi á l' ánima lo que diu, que ho digui de cervell, no per convicció, al obecte de no trascendir á sa propia impresionabilitat que 'l ridiculísarfa.

Jo prego als aficionats que m' escoltan y que á Sabadell son molts los cultivadors de tant hermós art, que 's fixin ab lo anteriorment esposat y procurin en lo possible assimilarse totas aquellas apreciacions que sa instrucció permeti, segurs del bon éxit de son modes ttrevall.

VETLLADA INAUGURAL DEL CENTRE CATALÀ

Ab una escullida y numerosa concurrència com ja es costum en tots los actes que verifica la patriòtica associació catalanista, tingué lloch lo passat diumenge al vespre la Vetllada Inaugural de curs, presidida per lo nou Consell General, elegit darrerament.

A quarts de deu de la nit obrí la sessió lo president don Modest Durán donant lectura del discurs d'obertura, en lo qual s'hi fa á grans rasgos la descripció de la miserable política de partit que tan ha abatut y aniquilat á totes las regions espanyolas, fent al mateix temps una exacta pintura del Regionalisme, que ab tan entusiasme y á l'una defensa Catalunya, Navarra, Galicia y Basconia y ab tanta simpatia contemplan Aragó, Valencia, Mallorca y fins Castella la Nova demostrant que sols per medi de sas salvadoras doctrinas 's podrá regenerar á la decaiguda Espanya actual, ensopida y aclaparada per las disbauxas continuas del centre de la nació que 's complau en xuclar tota la sava á las pobres regions espanyolas, no deixanlshi mes que un cumul de carregas feixugus y pesadíssimas, capassas per sí solas de aniquilar la vida de aquellas antigüas nacionalitats que un jorn constituïren l'Estat mes prepotent del mon, y avuy caminan á la formació del poble mes miserable de la terra.

No 'ns extendrem ab mes comentaris perque com de costum pensem publicarlo en un dels pròxims números.

A continuació prengueren part en la Vetllada los senyors Pompeyo Casanovas que llegí la magistral composició del mestre Guimerá *Poblet*, los senyors Bedós y Got y Anguera que llegiren duas composicions, originals é inéditas, plenas d'humorisme de bon género y'l senyor Torras que dongué lectura de una delicada poesia de la inspirada poetissa sabadellensa la senyora donya Agnès Armengol de Badia, qui l'havia enviada expressament pera llegirse en la Vetllada y que avuy tenim 'l gust de publicarla en lo lloch corresponent d'aquest número.

Lo senyor Capmany (Joan) llegí un bonich quadret de costums de marina.

En la part musical, los senyors Quer y Casas executaren á piano y armonium duas escullidas pessas de concert que foren molt aplaudidas. La senyoreta Ramona Soler ab la galanteria que la distingeix accedí á cantar una bonica cansó catalana de Casadevall titulada, *May més* essent molt aplaudida per la concurrència per la afinació y bon gust ab que sabé interpretar-la.

La senyoreta donya Consol Mojados, notable professora barcelo-

nina que 's trobava accidentalment en aquesta ciutat, en obsequi al Centre, tocá escullidas composicions en lo piano, que domina á la perfecció ressaltant entre totes, lo *Trénu*lo de Gotschalk, *Rapsodia Hongraise* n.º 6 de List y *La Tormenta*, alcansant calurosas salvas d' aplausos per la pulcritut y seguritat ab que tecléja y per lo bon gust artístich que sap donar á las difícilíssimas pessas musicals que executa.

Acabá la Vetllada ab un parlament de gracias de don Pau Colomer, qui las dongué expresivas y corals á la numerosa y escullida concurrencia que tant constantment afavoreix tots los actes del Centre Catalá, recomanantlos hi igual constancia en la professió dels ideals regionalistas, pera rebutjar las imposicions forasteras vinguin d' ahont vinguin, y conservar-se sempre en totes parts catalans de bona mena, en las escolas los petits, en las Corporacions y gremis, los que ja mes grans dirigeixen ó ajudan la marxa de sa familia, en los Tribunals y sobre tot en aquestos ahont tenen desterrada la llengua de la terra, tan necesaria en los actes que allí 's realisan y que son de vida ó mort á vegadas y ahont no hi campejan mes escuts ni mes enblemas que las torres y lleons de Castella.

No cal dir que á tots quants prengueren part en la Vetllada la concurrencia no escassejá pas sos aplaudiments y enhorabonas, sortintse tothom satisfet y esperansat de tan bon comens de curs, ja que assegura un any profitós pel Centre Catalá com aixís li desitjém nosaltres.

À LA NENA

MARÍA FÁBREGAS Y SANTAMARÍA

Tant bonicoya sou y tant xamosa,
com la galana primerenca rosa
que sa hermosor desplega aponcellada
al bes primer de delitosa aubada;
ahí qui us pogués flayrar, gentil floreta,
María, Marióna Marieta.

Un enfilay de perlas mitj partidas
vostras dentetas son, de tant pulidas;
y un pom de cireretas sahonadas
que 'm temptan á cullirlas á besadas
mostreu en la rojor de la carona,
María, Marieta, Marióna.

Fingint lo ploricó, qu' es ma delícia,
tòt defugint ma impertinent carícia,
que 'm plau véureus escorrer de mos brassos
y amagarvos darrera dels domassos
fent *tat* ab aquells ulls de traydoreta,
María, Mariona, Maïreta.

Y mes quan vos retinch y sens quimera
feu lo *salta miralta* riallera,
fins que 'ns embrolla 'l joch l' aleta blanca
del angel de la son que 'ls ulls vos tanca,
ma falda fent de bres, mon cor d' espona,
María, Marieta, Mariona.

Llavors de la *non-non* la melodia
comensa, mes jay! fina ma alegría;
qui sab (jo 'm dich) ¿la flor dará sa flayre
sens que 'l mes xich esfluvi 'm porti l' ayre?
¡qui sab si us podré veurer donzelleta,
María, Mariona, Marieta!....

AGNÉS ARMENGOL DE BADÍA.

NOVAS

Está ja fora de cuydado y molt millorada de la pesada malaltía que ha vingut sufrint, la senyora esposa de nostre bon amich y director don Anton de P. Capmany.

No cal dir quant nos alegrém de poguer donar tan satisfactoria noticia, fent vots pera que ben prompte poguéem donar la de son total restabliment.

La Secció de ball del Ateneo Sabadellés ha destinat per aquesta nit celebrar un ball de vetlla á cárrech de la reputada orquesta *Chapl.*

La funció celebrada lo diumenge passat per la *Secció Artística Filantròpica* del Ateneo Sabadellés á benefici del jove fill d' aquesta ciutat Ramon Soler qual salut está tan quebrantada, fou un acte que resultá digne de l'esmentada *Secció*, vegense plé de distingida concurrencia que atreta per la caritat demostrá una vegada més lo que ja 'ns te acostumats.

Felicitém á tots quants contribuïren á la realisació de una festa caritativa com aquella.

Segons veyem en los diaris ha sigut indultat de l'última pena 'l reo Joaquim Ibanyez autor de's dos crims de Sta. Perpetua de Moguda.

En la tarde del diumenge passat se reuni en junta general lo Gremi de Fabricants y Cambra de Comers d' aquesta ciutat acordant per unanimitat.

1.ª Lo nombrament d' una comissió executiva ab verdaderas facultats pera que 'n representació de las dos corporacions gestioni prop del Govern y del poder legislatiu la anulació dels convenis ab Alemanya é Italia, per los gravíssims perjudicis que irroga á las industrias nacionals y en especial á la llanera.

2.ª Invitar á las corporacions económicas y Cambras de Comers del ram pera que s' oposin ensemps á la ratificació dels aludits tractats.

Nos alegrarém que 'l Gremi de Fabricants y Cambra de Comers no desmayin y tirin avant ab energia los traballs qu' han comensat oposantse á un projecte que tants perjudicis causaría á Sabadell y demás poblacions industrials d' Espanya.

Los concerts que 's celebran en lo Teatre Líric de Barcelona per la Societat Catalana 's veuen sumament concorreguts per los aficionats á la bona música,

Los artistas que successivament hi han prespart han sigut molt aplaudits.

Lo mestre Nicolan, director dels concerts, ha sigut també molt aplaudit per lo be que conduheix la orquesta.

Diuen de Reus que aviat van á inaugurar las obras d' un ferro-carril de Caspe á la conca carbonífera d' Utrillas ab lo propòsit de sortir las 600.000 toneladas de carbó que á l' any consumeix la industria á vapor de las provincias de Tarragona y Barcelona.

Nos alegraríam que aixís sigués.

Lo Museu Arqueològich Episcopal de Vich ha sigut recentment enriquit ab nous é importants objectes, mereixent especial menció dos creus processionals de coure, una del sicle XIV y altre del sicle XV y un fragment d' un pali d' altar que te brodats cinch escuts y un lleó, sent dits objectes notables per sa riquesa y minuciosos detalls.

L' Ajuntament de Cádiz ha acordat senyalar una pensió vitalicia al primer fill d' aquella ciutat que quedi inútil en la campanya de Melilla, y altre pensió pera la familia del primer soldat gaditá que mori en lo camp del honor.

¿Y si 'ls inútils y morts resultessen ser molts á la vegada y á la mateixa hora, qu' ha pensat acordar aquest ajuntament?

Los périts agrícolas residents en Barcelona celebraren diumenge al matí una reunió, adoptant l' acort de constituhirse en societat.

Ab aquest fi 's designá á un de's presents pera que redacti l' oportú reglament que serà sotmés á l'aprobació del governador civil de la provincia.

En lo teatre Catalá, Romea, s' han posat en estudi las produccions catalanas *La Mare de Deu del mont*, drama en 3 actes, original de don Francisco Xavier Godo, y *Lo que no 's pot demanar*, comedia en 3 actes, escrita en prosa catalana per don Eduart Anlés, quals produccions, com igualment lo drama del senyor Echegaray *Mariana*, serán posadas en escena després de las representacions de *Don Juan Tenorio*, que comensarán en aquest coliseu lo dimars vinent, vigília de Tots Sants.

Pera aquesta nit s' ha disposat en lo Teatre de Euterpe una representació de la opereta en 3 actes del célebre mestre Audran: *Miss Helyett*, quals principals papers serán desempenyats per la primera tiple senyoreta Lluïsa Perez Cabrero y del barítono Sr. Querol.

S' anuncia que l' *influenza* fa grans desgracias á Madagascar, particularment á Tananarive, ahont desde 'l mes passat d' Agost es molt rigurosa.

Sembla que la malaltia pren un caràcter notablement pernicios en los malgaches, causant gran número de morts. Los indígenas han donat á la *influenza* lo nom de *Arctiny ny Olona*, ó sia, la malaltia de la humanitat.

Segons noticias se sab que nostre compatrici don Salvador Vilarrubias y Viada, diputat provincial per aquest districte segueix millor de sa malaltia que temps ha 'l te molestat.

Fem vots per son prompte restabliment.

En lo matí del dimecres passat arrivá á aquesta ciutat l' Exm. é Ilm. senyor Bisbe de la Diócesis, rebentlo en la Estació las autoritats eclesiásticas civils y judiciales y comissions de societats mercantils y religiosas.

L' objecte de sa viuguda ha rigut pera administrar lo sant sagrament de la Confirmació.

Segons noticias se sab que segueixent millor de sas cremadures los individus que 'l diumenge passat se 'ls inflamaren los gasos delétereos acumulat en una mina del paratge de *Sant Olaquer* d' aquesta ciutat, lloch ahont estaban fent reparacions.

Continúa la prempsa cridaire demostrant son patriotisme ab la qüestió del Marróch, arrivant á un extrém que ja ningú fa cas de certas noticias que moltes d' ellas son pura fantasía y no mes lo desitj de fer centims 'ls porta á lo ridícul y vergonyós.

Procurin aquets periódichs continuar aixís qu'aviat semblarán *Romansos*.

Lo dia de la desisiva ja cal que procurin per doble tamanyo del periódich sino no podrán insertar lo veritable y lo inventat, com ja 'ns tenen acostumats.

¡Mare de Deu y que ha tornat á menos la obligació de la premsa periódica!

Lo dimecres passat contragué lo sant llás del matrimoni en la Iglesia de Sant Feliu d'aquesta ciutat nostre apreciable amich y company de causa don Salvador Brú y Casajoana ab la simpática senyoreta Angelina Casanovas y Gari-Montllor.

Desitjém als nuvis tota classe de felicitats.

Ab lo que 's veu ha tingut molt bona acceptació *Lo Frontó Barcelonés*, cosa que ja era de preveure essent un espectacle que ab pochs quartets 's passen horas distretas admirant las habilitats y destresa d'aquells pelotaris que ab tanta manya desemenpenyan son comés.

Ha suferit una gran millora la Estació del nòrt d'aquesta ciutat, tancant-la com ja se sab ab uns grants reixats de ferro y pera completarla s'hi ha plantat un bonich jardí que adorna tot lo demés.

Un aplauso á la empresa y demés qu'han contribuït á sa realisació.

En la Iglesia Parroquial de la Puríssima Concepció d'aquesta ciutat se celebrarà l'exércici de las «Cuaranta Horas» los dias 30 y 31 d'Octubre y 1.er de Novembre.

Estranyém que per qui correspongui no 's continui lo posar grava al extrém del carrer de L'Àci tal com habian comensat, donchs fa mal efecte veurer mitj tros de carrer engravat y l'altre mitj no, no obstant haverlo enfondit, que suposém era per deixarho tot igual.

Dñem aixó porque com que 's un dels carrers que en dias de pluja es molta l'aigua que si embassa fora convenient prolongar d'una vegada los travalls que tant temps ha son comensats.

Esperém serán atesas nostras observacions.

Ha arribat á Barcelona, ahont probablement hi passarà una temporada nostre distingit amich é ilustre campeó del regionalisme en las Provincias Vascongadas don Fidel de Sagarmínage. Li doném la més coral benvinguda desitjant que sa estada li sia tant agradable com nos ho es á nosaltres la seva companyia.

Segons ha declarat lo senyor Moret, desde 'l dia primer de Janer vinent regirà 'l tractar ab Suïssa, trobantse acabats los tractats ab Alemanya, Holanda y Suecia y Noruega. Sembla que sufriran molt algunes industrias.

Ha quedat disolt lo Circul possibilista de Tarragona, lo qual se reorganizarà aviat ab la base de la Unió constitucional republicana seguint las inspiracions del senyor Carvajal.

Sabém que s' está terminant la tirada del *Calendari Catalá* de paret que ab tant aplauso dels aymants de nostra literatura vé publicantse per la Imprempta «La Gatalana».

Lo del any vinent, 1874, contindrà una colecció de efemérides dels mes importants fets que conté la Historia de Gatalunya y además triadas composicions de nostres eminents escriptors.

En la visita pastoral de nostre Prelat l' Ilm. Dr. Catalá, á las Mares Escolapias de aquesta ciutat, com es costum en los establiments d' ensenyansa, feu quatre preguntas de doctrina cristiana á las nenas, y al notar que li responían en castellá, feu present á las Mares, que la doctrina dehuen ensenyarla en Catalá á Catalunya.

Nos alegrém de la lliadó y la fem extensiva als demás establiments d' ensenyansa católica pera que repassin las conclusions del Concili de Trento y y 's recordin del absurdo á que están sotmesas las escolas de Catalunya, pretenint que las tendres inteligencias se desarrollin estudiant ab un llenguatge que no poden compendrer, contravertint los acerts de las Assambleas pedagógicas.

Mes devém advertir que 'l senyor bisbe després d' haver esmenat la plana á las monjas, se 'n despedí fent una preroració á las noyas en llengua castellana.

Lo passat dilluns á las onze del matí morí á Barcelona la virtuosa senyora donya Gracia Parellada mare de nostre bon amich y company de causa don Ferrán Alsina. (E. P. D.)

A son enterro verificat en la tarde del dimars hi assistí un acompanyament molt lluhit y numerós. Además de significadas personalitats catalanistas de Barcelona, hi havia representacions de varis centres catalans, numerosos amichs y coneguts de la familia de la finada.

No cal dir quant lamentem la dolorosa desgracia qu' afligeix en aquests moments al amich Alsina y atribulada familia á qui eiviem l' expressió del nostre condol per tant irreparable perdua

Hem rebut un exemplar de la exposició que 'l Gremi de Fabricants y Cambra de Comers d' aquesta ciutat dirigeixen al senyor ministre d' Estat en sentit de ben meditada y enérgica protesta per la celebració del ruinós tractat ab Alemanya.

L' esmentat document que publicarem íntegro en lo próxim número, es una prova més de la competència que, en assumptos econòmichs, tenan ja de temps acreditada las esmentadas associacions sabadellencas.

Deu vullga que tant important document, no descansi lo son eterna en la papelera del senyor ministre.

Diu nostre company «La Veu de Catalunya:»

En los funerals del jove duch d' Uzés, mort gloriosament en son viatge d' exploració á l' Africa, ha pres una part principal el Felibrige, de qui 'l malaguanyat duch y la pobra mare que 'l sobreuiu havían demostrat estimarne 'ls ideals y las obras. Lo Conceller del Felibrige, Pau Marieton, prengué la paraula, després, dels representants de los corporacions oficials, y pronunciá en llengna provenzal un tendre y elocuent elogi del patrici que han perdut la Fransa y 'l Mitjdia. Lo Pare Xavier de Fourviérn, qui estava encarregat de la oració fúnebre, 's vegé soptadament impedit de cumplir son comés; més está ja imprimintse 'l discurs provenzal que tenia preparat l' estimable predicador regionalista.

De nostre estimat company *La Renaixensa*:

«Encara 'ns dura l' esglay.

Vegin si n' hi ha pera meços:

«MADRID, 25, (hora la que vulguin, que pera deixar-se penjar totas son prou dolentas).—*La Correspondencia Militar* excita á la prensa para que pida al Ayuntamiento de Barcelona que entregue al Estado 25.655,025 pessetas que—según dicho periódico—le debe, con motivo de la ocupación de los terrenos de las derruidas murallas.

Dicha cantidad—añade—podría destinarse á los gastos que ocasiona la guerra contra los rifeños, obrándose así de un modo altamente patriótico.»

Aixó de que Barcelona degui aquells diners li costaria molt de provar al diari dels guerreros. Pero qui está per probas quan la patria perilla?

Cinch milions de duros es veritat que fan molta salivera y 's comprén que entussiasmin á qualsevol patriota dels que per cada esgarrinxada avansan un grau.

Aquell diari ja ho deu tenir ben ploñejat: Tant per fomentar l' entusiasme, tant per pólvora y canons, y tant per creus, fa tant: 25.655,025 pessetas. Ni un xavo més ni un xavo ménos.

Los ferits ja 'ls cuydará la Creu Roja. Los gaditans y 'ls malaguenys hi

posarán los viscas y 'ls moris, y Barcelona que hi posi 'ls cinch milions de duros. Ella ray que es rica!

Son molt aixerits los militars lo dia que agafan la ploma. Ves ab quin salero 'ns volen penjar lo cascabell!

25.655,025 pessetas posadas de costat deurían poder dar la volta al mon passant per Madrid, per supuesto. La una demunt de l' altra arribarían fins á las estrellas. A rahó de 2 lliuras y mitja cada duas centas pasarían més que un remat d' elefants. En bitllets de Banch de 5 duros no cabrían en un ermari. En or, no las podría portar un carro de carrera. Tots aquestos y altres càlculs ja 'ls deu tenir fets *La Correspondencia militar* y no tardarem vuit dias en véureis saltar de gacetiller en gacetiller lo mateix que una pilota.

¡Si 'ls redactors d' aquell diari las vegessen en un pilot quedarian més parats que aquells pagesos que sempre hi ha devant dels bescambis mirant las unsas de perruca. De la boca que obririan se 'ls hi assentarian las barras.

Qué hi diuhen en aixó los patriotas d' estar per casa d' aquí á Barcelona? Los hi darém ó no aquella millonada?

Copiem de «La Renaixensa»:

Lo periódich militar titulat *El Ejército Español* fa las següents observacions, que, per lo sensata, recomaném:

Diariament veyém en los periódichs que tan desdixada campanya están fent á propòsit dels successos de Melilla llargas llistas d' oferiments, en que hi figuran senyors molt apreciables, pero perfectament desconeguts, que ofereixen al govern la insignificancia de sas inútils personalitats. Passa ab aixó lo que ab aqueixas campanyas de caritat en que 'ls periódichs insertan llistas de donatius pera 'ls pobres, ó pera 'ls inundats, ó pera las víctimas dels terratrémols. Hi ha en aqueixas llistas alguns de bona fé, altres que veuhen la ocasió d' obtenir per una pesseta un anunci de son establiment en la primera plana d' un periódich de gran circulació; molts, en fi, que aprofitan lo pretext pera exhibirse y donar al mon noticia de que viuhén, noticia que al mon lo te perfectament sense cuydado.

Per la serietat del país, per nostre prestigi devant d' Europa, quals miradas están fixas en nosaltres ab aquest trist motiu dels aconteixements de Melilla, seria de desitjar que acabés aquest espectacle, y no s' aprofités d' una desgracia de la patria pera convertirla en pretext d' exhibició personal. Los oferiments se multipliquen; un *don fulano de tal* s' ofereix á anarhi voluntari; un *don mengano de tal*, apotecari, ofereix 500 grams de cutó fericat; altre, cessant, demana un lloch de perill; tal altre, llicenciat, vol tornar á las filas... Y tot ab exageracions bufas, ab fanfarronejries impròpias del carácter espanyol, y que no fan sino posarnos en ridícul: un vol *menjarse crusos als moros*; altre pretent *emborratxarse ab sanch mora*; aquest va á *no deixarne un ab vida*; aquell á venjar en lo

sultá las atrocitats de las kábilas,... ¿Qué es aixó? ¿Qué significa aixó? ¿Es que 'ls espanyols estém ja tan deixats de la ma de Deu, tan faltats de valor personal, que necessitem enfortirlo ab aqueixas heroicitats, aqueixos crits, aqueixas ganyotas? ¿Es que, com los combatents desordenats d'una tribu inculta, creyém fer por al enemich espantantlo ab lo que dihém, avansd' escarmentarlo ab lo que fem?

Mal es que hi hagi qui incorri en tals erros; pero encara 'ns sembla pitjor que hi hagui qui 'ls aculli y 'ls dongui á llum en la premsa, estimulant aixís una debilitat sols digna del oblit, ja que no d'altra cosa; debilitat de la que no 'n parlariam si no la creyessim perjudicial al bon nom d'Espanya y que es la caricatura del entussiasme, com la patriotería es la caricatura del patriotisme y la populatxeria la caricatura de la popularitat.

Encara que en molta menor escala, naturalment, nos semblan també un xich impropis y uns molt incorrectes los oferiments que de sa persona fan—segons diuhen los periódichs—molts individus pertanyents al exércit. Aquets no tenen pera que oferirse al govern ni al ministre de la Guerra porque 'l ministre de la Guerra, y 'l govern tenen dret á disposar d'ells, sense comptar ab la seva equiscencia. Si 'l militar no es duenyo de sa voluntat ni de sa persona, ¿qué es lo que ofereixen, essent aixís que res tenen que oferir los que per la seva carrera, depenen exclusivament del departament de la Guerra?»

Litografia é Imprempta de M. Brossa, Las Valls, 23.—Teléfono, 169.—SABADELL.

SECCIO D' ANUNCIS

OBRA NOVA

EN PÓLVORA

DRAMA EN TRES ACTES

original de

DON ANGEL GUIMERA

Preu: 2 pessetas.

Se ven en las librerías de Verdaguer y Lopez, Rambla del Mitj, Puig, Plassa Nova; Massó y Casas, Portaferrisa; Magatzém de paper de Joan Almirall, Primpcesa, 16 é Imprempta LA RENAIXENSA Xuclá, 13, baixos.

OBRA NOVA

L' AUCA DE LA PEPA

novela de barri per **JOAN PONS Y MASSAVEU**

Forma un tomo de 328 planas que 's ven al preu de 3 pessetas en las librerías de Verdaguer y Lopez, Rambla del Mitj; Puig, Plassa Nova; Massó y Casas, Portaferrisa; Magatzem de paper de Joan Almirall, Primpcesa, 16, é Imprempta LA RENAIXENSA, Xuclá, 13, baixos.

LITOGRAFIA, IMPREMTA Y GRABATS DE M. BROSSA

CARRER DE LAS VALLS, NÚMERO 23.—TELÉFONO NÚMERO 169.

ESPECIALITAT EN TRABALLE COMERCIALS

ESQUELAS MORTUORIAS

ACCIONS, OBLIGACIONS, CHÈQUES, TÍTOLS Y BITLLETS

Memorandums, Paper de cartas, Facturas, Circulars, Preus corrents, Catàlechs, Tarifas, Prospectes, Marcas de fàbrica, Targetas de visita, de envió, de participació, de naixement y casament, Calendaris, Diplomas, Programas, Mostruaris, Billets pera concerts, etc., etc.

PLEGADORS DE CARTRÓ.

GRABATS SOBRE ACER, COURE Y PEDRA

DIPÓSIT DE PIANOS

de la fàbrica **ESTELA Y BERNABEGGI**, la mes acreditada en sa classe

ÚNICH REPRESENTANT EN SABADELL

JOAN COMAS Y FAURA

Se venen de tots preus al comptat y á plassos á dos duros setmanals. Tots los pianos d' aquesta casa son assegurats de tot defecte de construcció per 10 anys.

Se 'n venen també á cambi de tota classe de mercancias, com son panyos y tota mena de gèneros que pугan convenir al venedor.

Aquesta casa 's cuyda de tota classe de reparacions y afinacions per delicadas que sian.

Se ven un magnífich piano de qua per la tercera part del seu valor. Es de set octavas y corda-crusat casi nou.

Dirigirse al carrer de Colomer, 24.

JOAN COMAS Y FAURA